

Szczepan Czarnecki, Agata Tatarenko

Powyborcze zmiany w rządzie Republiki Czeskiej

Wyniki wyborów samorządowych oraz częściowych wyborów do Senatu w Republice Czeskiej wpłynęły na działania rządu w kierunku zdobywania poparcia społecznego. Głosowanie, które odzwierciedlało długotrwały trend spadku zaufania do rządu, doprowadziło do zmian w ministerstwach oraz wycofania się Czeskiej Partii Piratów z koalicji rządowej. W tej sytuacji gabinet Petra Fiali stoi przed wyzwaniami wewnętrznymi i próbuje wypracować nową strategię odbudowy zaufania społecznego.

Wybory samorządowe oraz częściowe wybory do Senatu, które odbyły się w Republice Czeskiej pod koniec września 2024 r., pokazały, że ugrupowanie ANO pod przewodnictwem Andreja Babiša znacząco umocniło swoją pozycję na scenie politycznej państwa. Zdecydowane zwycięstwo ANO w wyborach samorządowych oraz najlepszy w historii partii wynik w wyborach do Senatu świadczy o rosnącym poparciu dla jej programu, szczególnie na tle osłabienia innych ugrupowań wchodzących w skład rządowej koalicji (zob. [„Komentarze IEŚ” nr 1208](#)). Sukces ANO, szczególnie widoczny na poziomie lokalnym, gdzie partia zyskała nowe mandaty oraz wzmocniła swoją władzę w regionach, wyraźnie wpłynął na działania rządowej koalicji, która poszukuje możliwości odbudowy poparcia społecznego.

Sytuacja powyborcza. Po wyborach do Senatu oraz wyborach samorządowych koalicja rządowa, która osiągnęła wyniki poniżej oczekiwań, doświadczyła wewnętrznych napięć. Sytuację tę uwydatniło odwołanie Ivana Bartoša (Piraci) z funkcji wicepremiera oraz ministra ds. rozwoju, którą tymczasowo objął Marian Jurečka z KDU-ČSL. W odniesieniu do decyzji premiera Fiali o odwołaniu Bartoša z pełnionej przez niego funkcji Czeska Partia Piratów podjęła decyzję o opuszczeniu rządu, podkreślając, że była ona spowodowana rażącym naruszeniem warunków umowy koalicyjnej. Pomimo decyzji o opuszczeniu rządu, w samej partii doszło do szeregu zmian, co podkreśla m.in. odejście Jana Lipavskiego (Piraci), który jednocześnie postanowił pozostać na stanowisku ministra spraw zagranicznych jako minister bezpartyjny. Decyzja ta tłumaczona była chęcią zapewnienia stabilności polityki zagranicznej Republiki Czeskiej, szczególnie w trudnym czasie wewnętrznych przetarasowań politycznych. Ponadto Lipavský, który był członkiem Czeskiej Partii Piratów od 2015 r., stwierdził, że nie zgadzał się z kierunkiem politycznym, jaki partia przybrała w ostatnim czasie.

Reakcja rządu. Odejście Czeskiej Partii Piratów z rządu według premiera Fiali powinno być impulsem dla całej koalicji rządowej, wymagającym szybkiej reakcji. Obecnie wiadomo, że nowy gabinet będzie liczył tylko 16 członków. Zlikwidowane zostanie stanowisko ministra ds. legislacji, którą w latach 2021-2024 pełnił Michal Šalomoun (Czeska Partia Piratów). Po jego odejściu agendę tę przejmie minister sprawiedliwości Pavel Blažek (ODS). Miejsce Ivana Bartoša w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego zajmie natomiast nominowany przez STAN Petr Kulhánek z ruchu Karlovarská občanská alternativa. Zmiana nastąpi również na stanowisku ministra przemysłu i handlu, którym po odejściu Jozefa Síkeli (STAN) będzie Lukáš Vlček (STAN).

Komentarz

- Koalicja rządowa, na której czele stoi premier Petr Fiala (ODS), boryka się z wyzwaniami, jakie niosą ze sobą konflikty wewnętrzne i zmieniające się sympatie wyborców. Sukces ANO w wyborach samorządowych potwierdził, że poparcie dla rządu słabnie, a obywatele coraz bardziej skłaniają się ku alternatywnym opcjom politycznym, które wydają się bardziej odpowiadać ich oczekiwaniom. Wycofanie się Piratów z koalicji oraz odejścia ich kluczowych polityków to jeden z wielu sygnałów wskazujących na głębsze zmiany w czeskiej polityce.

- Pomimo odejścia Czeskiej Partii Piratów, rząd Petra Fiali zachowa większość w niższej izbie parlamentu. Koalicjanci rządowi z ODS, STAN, KDU-CSL i TOP 09 mają łącznie 104 z 200 mandatów w parlamencie, co daje koalicjantom przewagę nad parlamentarną opozycją. Ponadto koalicja może również liczyć na wsparcie posła Ivo Vondráka, byłego wiceprzewodniczącego ruchu ANO 2011, który w wyborach prezydenckich z 2023 r. zerwał z ruchem ANO, wspierając Petra Pavla, a nie Andreja Babiša.
- Zarówno wyniki wyborów samorządowych, jak i przetarasowania wewnątrz koalicji rządowej wskazują na zmieniający się krajobraz polityczny w Republice Czeskiej. Polityczny impas między koalicjantami może wpłynąć na dalszą stabilność władzy w państwie, zwłaszcza w kontekście zbliżających się wyborów parlamentarnych, przewidzianych na jesień 2025 r., a także rosnących napięć na scenie międzynarodowej.